

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348. szám:	Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.	Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert-utca 1080. sz.
---	---	--

Programbeszéd.

Nagytisztelétű egyházmegyei Közgyűlés!

Elhangzott az eskü ajkaimról a nekem felajánlott tanácsbírói szék elfoglalására s a bevett szokás szerint itt volna helyén azon frázisszerű kijelentést tennem, hogy én e megtisztelő állás elfogadására méltó nem vagyok; hogy e bizalomnyilvánítást csakis előlegül vehetem arra, hogy majdan ez állásban kifejtendő munkásságom által szerzendek érdemeket ennek méltányos birtoklására; hogy erőm s tehetségeim parányiségének érzetében mily törpének érzem magamat az ez állásban rám váró nagy feladatok megoldására; — de hát mégis bízva az elnökség és bírótársaim jóakaratu gyámolítása s a közgyűlés elnéző jóindulatában, merész vagyok elfoglalni azt.

Ez eljárással szemben, én az önteltség nélküli férfias önérzet hangján nyilvánítom, hogy én e megtiszteltetést egyházmegyémmel általában egyházam ügyei iránt egész lelkeszi pályámon megbizonyított állandó érdeklődésem s ezek szolgálatában kifejtett — elősmerem, hogy szerény mérvű — működésem jutalmaként veszem, melyet — ezen túl szélesebb hatáskörben mozoghatván — még jobban kiérdemelni: becsület- és hivatalbeli kötelességemnek ösmerendek.

Mielőtt azonban bírói széket elfoglalnám, méltóztassanak megengedni, hogy néhány szóban nyilatkozzam, azon irányelvekről, melyek engem egyfelől: bírói tisztem gyakorlásában és másfelől: az engem érdeklőleg felmerülhető egyházpolitikai ügyek és kérdések felfogása és elbírálásában vezérelni fognak.

Az elsőt illetőleg, határozottan mondhatom azt, hogy én a személyt soha, de az ügyet tekintendem mindenkor s mindennemű befolyásolást el- és megvetve, — pusztán és egyedül a törvény és megsértett igazság diadalát biztosítani tartom első és legfőbb bírói tisztemnek. És, minthogy az én felfogásom szerint az emberi társadalom — az egyházi élet keretén belől is — egy folyamathoz hasonlít, melynek hullámverését és irányát a

törvény partolása szabályozza: e partoláson avatlatlan kézzel javítgatni, avagy részt ütni, részemről sem ok- sem célszerű dolognak nem tartom. Ebből folyólag, sokkal helyesebbnek vélem, a meglévő törvényt — még ha rosznak véletem is az — végrehajtani, hogy semmint annak áthágásával nem egyszer szennyes hullámaradattal borítottatni el egyházi életünk mezejét. Végül, minthogy nézetem szerint az egyházi élet körében, a törvény és közerköles ellen intézett merényletek nagyobb beszámítás alá kell hogy essenek, mint a polgáriban, az e téren és ily alakban fellépő nyavalya — legalább az én közreműködésemmel — „ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.“

De jelezni kívánom nyílt őszinteséggel azon egyházpolitikai irány is, melynek zászlaja alá szegődtem s melynek diadalra juttatását — mint egyéni felfogásom szerint felekezeti érdekeinek is megfelelő — csekély erőmmel én is ott és akkor, ahol és amikor módomban áll, előmozdítani igyekezem.

Itt mindenekelőtt megjegyzem, hogy én a rideg — ugynevezett — pártpolitikának az egyházba való bevitelét s e téren is érvényre juttatni akarását nem csak hibának, hanem határozottan oly bűnnek tartom, mely az élet tanubizonyossága szerint a legtöbbször megboszulja magát! Minthogy azonban vannak esetek, midőn az államélet nyilvánulása olyként érinti egyházszervezetünket és intézményeinket, hogy az rokon- és ellenirányu mozgalmakat idéz fel s az illetőket szinvallásra, pártfogalásra kényszerítik: e részben határozottan nyilvánítom, hogy nem tarthatok azokkal, kik a magyar államot még ma is „regnum marianum“-nak s annak kormányzóit Bach-oknak, Thun-oknak és Metternich-eknek mondják és nevezik. Én azokat egy alkotmányos ország alkotmányos érzelmű, jó részökben felekezetünk érdekeit szívükön viselő s azok szolgálatában bokros érdemeket szerzett, — de mindezek felett magyar nemzetbeli s a magyar állameszme érvényesülésén munkáló honfitársaimnak tartom és becsülöm. Ebből folyólag, nem látom időszerűségét annak, hogy valódi ok és szükség nélkül állandóan a bécsi

és linzi pacifikációk buzogányaival döngessük államéletünk épületének ajtait s felesleges izgalmak felszítása által hátráltassuk, avagy meg is akadályozzuk az azokon belül folyó munkát, sikerrel biztató életet. Igaz, hogy szükségsek voltak azok akkor, midőn a protestantizmus — az önfenntartás, a létért való küzdelem harcát vívta, a romano-katholizáló és ultra-conservatív hatalommal szemben, de nem látom be, hogy miért kelljen a szabad mozgást, az életfejlődést gátló sánczokba vonulni az állammal szembe most, midőn az nem mint ellenség, hanem mint jó barát jó felénk? Az is igaz, hogy szépen hangzottak azok hajdan, sőt hangzanak ma is, de nem tudok megsabadulni azon fájoan kínos emlékezettől, hogy ez írott malsztok birtokában, mily sokszor forgatták ki egyházamat igaz jogai s birtokából; és hogy azok épen nem akadályozták meg a Sélyeieknek és Harsányiaknak a nápolyi gályákra való elhurezoltatását.

Én, nt. egyházmegye! hiszek a század humánus, az uralkodó és hazám alkotmányos szellemében, mely a gályarabok utódai előtt már is feltárta a felső ház ajtait s mely ha nem szolgálja is mindenben a felekezetek érdekeit, legalább is a jóakaratu semleges szerepét játsza azokkal szemben mindaddig, míg azok az államezlok sikerültét nem fenyegetik. És végre is úgy vagyok meggyőződve, hogy egy modern jogállamban, egy mindig hazafias irányban s folyvást az állam erősbülésén munkáló felekezettől — mint a minő az enyém — törvényben gyökerező jogait elvenni s azt azok szabad kihasználásától megfosztani nem lehet, nem szabad! De ha mégis megtörténék az, ami, — ez idő szerint lehetetlenség, — hogy t. i. egyházam szent jogait valóban megtámadva s életérdekeiben veszélyeztetnek látnám: biztosítom a nt. egyházmegyét, hogy az ezek visszaszerzését, illetve megvédését czélzó küzdelemben senki által magamat megelőztetni nem hagyom!!

Zárom beszédemet e némes városban a 48-as korszakban lefolyt azon magasztos epizód felemlítésével, miszerint István nádor itt az ezrek ajkán felzúgó üdvriadalra, az őt éljenző sokaságnak azt válaszolta, hogy ő csak addig kíván élni, míg e honnak élhet. Engemet is addig éltessen Istenem, míg egyházam s hazám jóléte s boldogulása épületének fölemeléséhez avagy csak egy porszemmel én is hozzá járulhatok!

Ajánlom magamat mindnyájok becses jó indulatába!!

Szemes László,

bihari egyházmegyei tanácsbíró.

Theológiai vizsgálatok tervezete a magyarországi ev. ref. egyházban.

(Folyt. s vége.)

Indokolás és indítványok.

Az egyetemes konvent 1884. évi november 22-én tartott ülésében elhatározta, hogy az 5. ev. ref. theol. akadémia egy-egy küldötte Szász Károly dunamelléki püspök ur elnöklete alatt összejövén, a theológiai szakvizsgák tárgyában készítsen tervjavaslatot. A theol. akadémia küldötteiből alakult bizottság folyó évi jul. 5—7. napjain Budapesten megjelenvén, megbízatásához képest elkészítette:

- I. Az akad. szaktanfolyam alatt tartandó félévi colloquiumokra és alapvizsgálatokra,
- II. A képesítő vizsgálatokra,
- III. A theológiai magán-tanári képesítésre és
- IV. A theológiai tanárok minősítésére vonatkozó javaslatait.

Ezen javaslatokat a következő indokolással ajánlja a bizottság az egyetemes konvent tagjainak és első sorban a konventi iskolaügyi bizottságnak figyelmébe.

1. A lelkészképesítő vizsgálatok rendezéséről levén szó, a bizottságnak figyelmét ki kellett terjesztetni a theológiai tanfolyam alatt tartandó vizsgálatokra is, annyival inkább, mert az 1883. évi kolozsvári konventen megállapított theológiai szervezet is határozottan kifejezte, hogy „a colloquiumokon és az évi zárvizsgálatokon felül a theológiai tanfolyam alatt ugynevezett akadémiai szakvizsgák is lesznek rendezendők és ezek a lelkészi vizsgálatok vagy szigorlatok kérdésével, szoros kapcsolatban állanak.“

A jelzett theológiai szervezet az akadémiai vizsgálatokra nézve annyit mondott ki: „minden előadott tantárgyból, legyen az kötelezett vagy nem kötelezett, a tantárgy bevégezése után a hallgatók az előadó tanár előtt részletes zárvizsgát tartoznak tenni.“ Ezt a bizottság úgy kívánja módosítani, hogy minden félév végén minden tantárgyból ugynevezett félévi colloquium tartassék, melynek eredménye a lecke-könyvbe beírassék. Mert habár legtöbb theológiai akadémian, a szabad hallgatás és választás jogával élhetnek is theológus ifjaink, de egyházunk érdeke kívánja azt, hogy minden theológusnak félévi tanulási szorgalma és előmenetele a legkomolyabban ellenőriztessék. A mi theológiai intézeteink nem csak tanító, de nevelőintézetek is tartoznak lenni; továbbá azok nem csak szellemi kiképzetésre nyújtanak alkalmat, de anyagi segélyezésben is jelentékenyen részesítik a növendékeket: mindezek elengedhetlenül megkövetelik, hogy a theológusok minden félévben szigorú vizsgálatoknak vettessenek alá, melyeken az egyházkerületek is elnökségeik vagy más megbízottaik által gyakorolhassák felügyeleti jogaikat. Ez kötelessége egyházunknak úgy a maga jól felfogott érdekéből, mint a szülők szempontjából is; nehogy méltatlan, hanyag és kötelességük élénk érzetere föl nem ébredt tanulók is élvezhessék a gondozást, az iskola jótéteményeit, haladhassanak oly pályán elő, melynek legnagyobb valószínűség szerint csak terhére s szégyenére válnak.

Hogy ezen félévi colloquiumokon kívül időközi colloquiumok is tartassanak-e? azt határozatilag nem kívánjuk megállapítani, de mindenesetre óhajtandónak tartjuk, a

hol kivihető, hol a hallgatók száma nem oly nagy és ha azoknak tartása által a tudományok értékükben és terjedelmükben nem szenvednek.

Ezt minden egyházkerület és theologiai akadémiájának tanárkara ítelheti meg legjobban és legcélszerűbben.

2. A theologiai tanfolyam két első évének bevégzése után alapvizsgálat behozatalát hozzuk ajánlatba minden theol. akadémián.

Nagyon szükségesnek tartjuk, hogy a két első év befejezése után adjon számot a theológus ifju, hogy mily öntudatossággal és önállósággal végezte teendőit, szorgalmas és mélyre ható tanulmányozással foglalkozott-e a tantárgyakkal, vagy csak felületesen siklott át azokon, a nélkül, hogy azok lelkébe, gondolkodásába, egész ismeretvilágába beható és mélyebb nyomokat hagytak volna.

Ezen alapvizsgálat tárgyaira vonatkozólag megjegyezzük, hogy két egyházkerület fölterjesztett javaslatában, az ó-szövetségi exegesist az alapvizsgálat tárgyai közé fölvetetni óhajtja, sőt az egyik egyházkerület azonfelül még az első képesítő vizsgálat tárgyai közé is fölveszi, tehát az ó-szövetségi írásmagyarázatot nagy fontosságánál fogva két ízben kívánja vizsgálat tárgyává tenni.

Bizottságunk ezen fontos tárgy beható vitatásánál meggyőződött arról is, hogy az egyes egyházkerületekben eltérő felfogások és eljárások vannak érvényben arra nézve, hogy mennyi ideig kötelezendők a theológus ifjak az ó-szövetségi exegesis hallgatására. Van olyan theol. akadémiánk, a melyben a héber nyelvtan az első év első felében heti 6 órán befejeztetvén, a második félévben már az ó-szövetségi magyarázat rendszeres hallgatása megkezdetik; több akadémiánkon a két első év folyama alatt ezen exegesisnek hallgatását a theológusok be is végzik. Es épen ez a főindok, a miért az ó-szövetségi exegesist az alapvizsgálat tárgyává kívánják tenni, sikeresebb eredményt reménylven az oly vizsgálatról, mely közvetlen a tantárgygyal való foglalkozás után tartatik, mintha két teljes év után — mely alatt az ó-szövetség-magyarázattal talán épen nem is foglalkoznak, állanak elő az illetők képesítő vizsgálatra.

A bizottság azért tisztelettel ajánlja a konvent figyelmébe

Mintán maguk az egyes egyházkerületek a konventnek 1883. évi azon utasítását, hogy az ó-testamentomi bibliai magyarázat a theológusokra nézve csak egy éven át kötelezett, oda módosították, miszerint két évnek hallgatását mondották ki kötelezőnek theol. akadémiáikon: ennek alapján hivassanak fel az egyes kerületek, hogy az ó-szövetségi magyarázat kötelezővé a 2-dik és 3-dik éves theológusokra nézve tétessék; az egész első év a héber nyelvtan alapos megértésére s begyakorlására fordittassék; mert jobban bevésődnek az ifjui lélekbe azok az idegen nyelvtani alakok, ha huzamosabb ideig, mely alatt idő engedtetik azoknak feldolgozására s begyakorlására, foglalkozhatik azokkal az ifjui elme. Ebben leli egyik indokát javaslatunk azon pontja, hogy az ó-szövetségi magyarázatot az alapvizsgálat tárgyai közül kihagytuk; nem lehetvén semmi tárgyból addig, míg az iskolailag befejezve nincs s annak hallgatását magára nézve az illető vizsgálattevő be nem végezte — szakvizsgálatra biztosan és teljes megnyugvással előállani. Sőt még óhajtjuk, hogy a negyedéves hittan-hallgatóknak is ajánltassék figyelmükbe az ó-szövetségi

exegesis hallgatása, de már ekkor félévi colloquiumok tételének köteleztetése nélkül.

3. Több egyházkerület tervezetében fölemlítette, hogy a theologiai tanfolyam második évének utófelében az alapvizsgálatnak is tárgyait képező tudományokból colloquium tetele ne kívántassék; „mert igen különös az, ha az előadó tanár a colloquiumot, mint sikereset tüntetné fel az indexben, azután pár napra meg a vizsgáló bizottsággal sikertelennek ítelné.“ E felfogásra nézve tisztelettel megjegyezzük: nézetünk szerint az alapvizsgálatra menendő hittan-hallgatóknak a két első évet teljesen be kellett végezni, az más-képen nem történhetik meg, mintha a negyedek félévi tantárgyokból is a félévi colloquiumokat kellő eredménnyel kiállották. És ezen félévi colloquiumok csak azt bizonyítják, hogy azon félévben is a hallgatott tantárgyakban kellő szorgalmat és eredményt tanusítottak az illető hallgatók; míg az alapvizsgálatnál annak megállapítása és kitudása a főczél, hogy a két év alatt micsoda általános theologiai képzettségre jutottak el az illetők, miként tájékozták magukat azon tudományokban általánosan, felfogták, átértették és elsajátították-e azon tudományoknak igazi lényegét, megszerezték-e a szilárd alapot, melyre biztosan építhetnek a tanfolyam hátralevő éveiben. Ez a második év második féléstendejében való colloquálás, ép úgy viszonylik az alapvizsgálatához, mint a gymnasium 8-dik osztályában nyert osztályzat az érettségi vizsgálat eredményéhez.

4. Az alapvizsgálat, a mint javaslatunkban előterjesztettük, írásbeli és szóbeli vizsgálatból áll. Az írásbeli vizsgálatra nézve megjegyezzük, hogy az írásbeli dolgozatok készítésére nagy gondot, figyelmet és ellenőrzést kívánunk fordíttatni; a mint már az 1883. évi theologiai szervezetben meg van állapítva, „az egész theol. tanfolyamon át koronként írásbeli feldolgozásra szánt feladatok is adandók ki a tanárok által.“ Mert ezen dolgozatokból ismerhető fel legbiztosabban az ifju szellemi s lelki képzettsége.

Az írásbeli vizsgálat módjára nézve általában megjegyezzük, hogy rögtönözve, bezárt teremben folytonos felügyelet alatt csak is egyházi beszéd vázlatának készíttetését ajánlhatjuk; theologiai értekezések készítésére, ha azt akarjuk, hogy azoknak valami értéke s becsé legyen, nem tartunk elegendőnek 3—4 órai időt; ily rövid és meghatározott idő alatt készítve nem lesz az egyéb, mint egyszerű stylusgyakorlat vagy a feladott tárgyra vonatkozó, emlékezetben megőrzött tételeknek pusztá reprodukálása; holt pedig az írásbeli munkálatok által az puhatolandó ki, hogy a vizsgálattevők mennyire ismeretesek a rendelkezésükre álló forrásokkal, mily önállósággal képesek azokat tárgyukra nézve felhasználni; mennyiben látszik és tűnik ki önálló gondolkodásuk és tájékozottságuk.

5. A lelkész-képességi vizsgálatokat illetőleg jelenleg nagyon különböző eljárások vannak gyakorlatban egyházkerületeinkben. Van olyan egyházkerület, a melyben az első képesítő vizsgálatot teljes mértékben az egyházmegyéek intézik; más kerületekben a képesítő vizsgálatok az egyházkerület, mint főhatóság által intéztetnek ugyan, de a vizsgálatokat vezető küldöttségnek az egyes egyházmegyéek küldöttei is alkotó elemei, szavazási joggal bíró tagjai; ismét van oly egyházkerület, a mely a két vizsgálat helyett csak egyet tart fenn, állandó bizottság kezei közé tevén annak vezetését.

Bizottságunk két képesítő vizsgálat tartását tartja mulhatlanul szükségesnek. Elismeri ugyan, hogy elég figyelemreméltó indokokat lehet felhozni a mellett, miszerint a theol. tanfolyam bevégezése és az alapvizsgálat letétele után teljesen elegendő volna egy vizsgálat tartása, a mint az hazai ev. reform. egyházunk egy kerületében már régebb idő óta gyakorlatban is van. Mert, mondhatják, midőn valakit az egyházi téren minden lelkészi szolgálat teljesítésére felhatalmazunk: annak egész theológiai képzettségéről, a vallási tudományok összes mezejéről szerzett ismereteiről biztos tájékozást, teljes meggyőződést kell szerezni a kibocsátó és felhatalmazó egyháznak; mert egy segédlelkészképpen működő egyénben, a gyakorlati theológiai tudományokban való jártasság és biztos tájékozottság, ép oly mulhatlan kellék, mint az exegeticumokban vagy a keresztyén hit- és erkölcsstanban és biblicai theológiában. A gyakorlati élet és eljárás együvé kapcsolja elválaszthatlanul ezeket, miért a vizsgálat terén elkülöníteni e tárgyakat?

Ne feledjük azonban, hogy midőn vizsgálatról, annak minél alaposabb és a célznak megfelelőbb rendezéséről van szó, mindig óvakodnunk kell a tárgyak túlhalmozásától, és a mi a gyakorlati életben elválaszthatatlanul egymáshoz tartozik is, egyik a másiknak elengedhetlen föltétele vagy következménye, mint például a hit- és erkölcs, a tudományos elméleti téren mennyire elkülöníthetők, elméletileg megkülönböztethetők. Épen úgy vagyunk a két képesítő vizsgálat tárgyaira nézve. A kibocsátott segédlelkésznel a gyakorlati hasznos működésre nézve a teljes theológiai szakképzettség mulhatatlanul föltételezzetük és megkívánatuk, de azért a túlhalmozás kikerülése okáért és még inkább a behatóbb és alaposabb elkészülhetés és megvizsgálhatóság céljából, a gyakorlati theológiai tantárgyak elkülöníthetők, a mint azt nem csak hazánkban több egyházkerület által életbe léptetett lelkészképesítő vizsgálatok berendezése igazolja, hanem külföldi protestáns hitfeleinknél érvényben álló eljárások is bizonyítják.

Tehát két képesítő vizsgálat tartását indítványozzuk. Az első képesítő vizsgálat tárgyai legnagyobb mérvben az exegetica, systematica és részben a historica theológia, a másodiknak tárgyai pedig a gyakorlati theológia mezejéről vannak véve. Ugyanis magának az egyháznak legelsőbb is elengedhetlen kötelessége teljes meggyőződést és megnyugtatót szerezni arról, hogy azok az egyének, kik a legfontosabb és legszentebb ügynek szolgálatában akarnak működni, az Urnak szőlőjében, mint igazi munkások foglalkozni: valójában bírnak-e azon elméleti képzettséggel, tudományos theológiai készültséggel, melyek képesítik őket, hogy az igehirdetés nagy munkáját sikerrel végezhetik; ugy a biblia tartalmát, az ó- és új-szövetségi iratokban foglalt hit- és erkölcsrendszereket, saját egyházunk, mint más keresztyén felekezetek hit- és erkölcsi elveit öntudatosan felfogták-e? a theol. ismeretek és elvek mai tudományos színvonalára, a protestantismus fő-fő jellemvonását, a józan értelmű haladás elvét átértve s követve, fölemelkedtek-e? E kérdések, hogy mily mértékben vannak meg az illetőkben: arról az első képesítő vizsgálat tárgyában való jártasságuk tesz tanubizonyságot.

6. A második képesítő vizsgálat tárgyai közé vettük fel a magyar protestáns egyháztörténelmet is. Az alapvizsgálat egyik főtantárgya az egyetemes keresztyén egyház-

történelem, de egy leendő magyar ref. lelkipásztortól mélyebb és részletesebb ismereteket kívánhatunk meg saját egyháza történetéből, mint a mily terjedelemben hazánk egyháztörténete az egyetemes egyháztörténelem keretében helyet foglalhat. E téren szerzett ismeretek felől az ifju theológust akkor tartjuk czélszerűnek megkérdezni, midőn már mint segédlelkész az egyházi életet, annak tüneményeit gyakorlatból is ismeri, egyházalkotmányunk és szervezetünk alkotó elemeiről, azoknak egymáshoz való viszonyairól az életből szerzett ismeretekkel bír. Azért javasoljuk úgy a magyar prot. egyháztörténelemnek, mint az egyházjognak a második képesítő vizsgálat tárgyai közé fölvételét.

7. Jöhet elő eset, hogy theológus ifjaink közül némelyek külföldi egyetemeken, illetőleg theol. facultásokon töltenek a theológiai tanfolyamból egy vagy két évet; az ilyen egyénekre nézve is óhajtanók kimondatni, hogy a pusztá hallgatásról szóló bizonyítvánnyal nem elégedhetik meg egyházunk, tehát megköveteltetik, hogy azon évekről valamelyik theológiai akadémián a félévi colloquiumokat letegyék. Épen nem akarjuk ezzel kicsinyelni a külföldi egyetemeken tartózkodást, de a mi hazai egyházi viszonyaink megkövetelnek sok olyan ismeretet leendő lelkipásztorainktól, melyeket a tudományos külföldi egyetemek nem adhatnak meg teljesen. Például: azon saját egyházi és egyháztörténelmi ismeretek, melyek nélkülözhetlenül megkívánatnak theológusainkban, aligha szerezhetők meg bármelyik külföldi egyetemen is.

A külföldi egyetemek látogatását — melyekkel az élő egybeköttetést egyházunk és theológiai irodalmunk érdekében annyira szükségesnek tartjuk — inkább szeretnők azon időre halasztani, midőn az akadémiázók valamelyik hazai theol. akadémián a négy évet már teljesen befejezték. Akkor nagyobb öntudatossággal, magukra s egyházunkra nagyobb haszonnal és eredménnyel fogják a külföldi egyetemi előadásokat hallgathatni.

8. Az első képesítő vizsgálat után a második legalább egy év múlva következék, mely egy évet az illető lehetőleg segédlelkészi működésben vagy külföldi egyetemeken tanulmányozásban vagy olyan foglalkozásban töltsön, mely mellett egyházi szolgálatok teljesítésében is gyakorolta magát. Nagyon indokolva van az, hogy a kit teljes mértékben föl akar az egyház hatalmazni a lelkészi teendőknél majdan önálló teljesítésére, már előbb gyakorlatilag foglalkozott légyen a lelkészi szolgálattal. Egy évet ezen gyakorlati képesség és ügyesség elsajátítására elegendőnek tartunk.

A kibocsátás és felhatalmazás, melyet a képesítő vizsgálat letétele után nyer az illető, tervezetünk szerint általános jellemű, tehát az egyetemes magyar ref. egyházra szól; de az természetesen távolról sem foglalja azt magában, hogy tehát valaki esperesi vagy püspöki jóváhagyás és engedély nélkül alkalmaztatást találhatna; ily értelemben nem vehető a kibocsátás, annyival inkább, mert egyházi törvényeink értelmében még a rendes lelkipásztor sincs arra feljogosítva, hogy más egyházban az illetékes lelkész engedélye nélkül egyházi szolgálatokat teljesíthessen. Az eddigi rend és szabatos eljárás tehát ezzel távolról sincs érintve.

9. A képesítő vizsgálatok elfogadására s vezetésére állandó bizottság szervezését indítványozzuk.

Nagy tisztelettel és elismeréssel vagyunk azon eljárás iránt, mely eddig legtöbb egyházkerületben gyakorlatban volt, hogy t. i. a lelkészi vizsgálatok az egyházkerületi közgyűlések alkalmával az esperesi kar, világi gondnokok és egyházmegyei küldöttek jelenlétében folyt le s mintegy maga az egyház volt képviselve alkotó elemeiben a vizsgálatoknál. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni ezen vizsgálatok czélszerűbb berendezésénél többféle körülményt és indokokat. Ugyanis:

Egyházkerületi közgyűlések alkalmával más, szintén igen fontos teendőkkel vannak elfoglalva, sőt túlhalmozva a közgyűlés tagjai.

Az állandó bizottság már az által is, hogy nem az egyházkerületi gyűlések idején intézi a vizsgálatot, nagyobb biztosítékot nyújt arra nézve, hogy teljes utánjárás, kellő idő s gond fordíthatatik a vizsgálattevők alapos megvizsgálására.

Ennélfogva az osztályozás mértéke is biztosabb, magukra az illető vizsgálattevőkre megnyugtatóbb lehet, ha állandó tagok intézik a vizsgálatokat, nem lesznek azok annyi ingadozásnak alávetve, mintba egy számos — de változó — tagokból álló küldöttség intézésére bízhatnak. Az állandó kevés számból álló bizottságnál nagyobb lesz a felelősség érzete s sulya, hogy az érdem kellő méltánylásban részesüljön s a hivatlanok és érdemetlenek visszautasítottassanak.

10. A tantárgyak ugy az alap, mint a képesítő vizsgálatoknál csak általánosan vannak megnevezve; részletekbe, — hogy a vizsgálaton mindenik tudománynál micsoda főszempontok legyenek az irányadók — nem kívánt bizottságunk bocsátkozni. Mindenik egyházkerületben a teológiai tanárok az állandó vizsgáló bizottsággal egyetértőleg fogják ezen részleteket legczélszerűbben körülírhatni és meghatározni.

11. Végül tisztelettel felkérjük az egyetemes konvent figyelmét, hogy nagyon kívánatos lenne, ha az egyes kerületekben a teológiai akadémiák hallgatóinak lezkekönyveiben, az alap- és képesítő vizsgálatok letételeit igazoló bizonyítványokban, egyenlő s ugyanazon osztályjegyek használtatnának; nemkülönben a tudományok címzésénél is a már konventileg megállapított elnevezések vétessenek fel és követtessenek. Igen sok félreértésnek veendő ez elejét, midőn egyik tanintézetből a másikba lépnek át teológus ifjaink.

Eszerint a lezkekönyvön, az alap- és képesítő vizsgálatokról szóló bizonyítványokon kívül más bizonyítványok felvételét és használatát nem tartjuk szükségesnek. Ez a négy okmány teljes mértékben feltünteti a hittanhallgatóknak és a lekipásztori pályára lépőknek tanpályájuk miként végzését; tanulási s erkölcsi magukviselését és előmenetelüket.

12. A teológiai magántanárság ügyében és a teológiai tanárok képesítése tárgyában szintén előterjesztettük nézetünket. Ugy hisszük, bővebb indokolásra nincs szükség, hogy miért kell e téren is, — egyházunk és a teológiai tudomány fejlesztésének érdekeit tartva szemünk előtt — határozott irányt jelölni meg, mely követtessék lehetőleg a teológiai tanárok választásánál és alkalmazásánál.

A föltételek és kellékek között, melyek alapján választható valaki teológiai rendes tanárrá, föl van említve a hazai teológiai tudori oklevél. Jól tudjuk ugyan, hogy a doctori czim adása rendesen a teljes egyetemek jogkörébe tartozik; de miután van rá példa a külföldön, miszerint maga egy teológiai intézet, mint facultás, föl van hatalmazva s jogositva a teológiai doctoratusnak tudományos érdemek alapján honoris causa megadására, indítványozzuk, hogy ezen jognak megnyeréseért intézzen megkeresést és kérelmet egyetemes egyházunk az államkormányhoz, hogy öt teológiai akadémiánknak ismertessék el azon joga, miszerint egynek ajánlatára, a többinek hozzájárulásával, a teológiai doctori oklevél protestáns teológiai irodalmunk terén kiváló érdemeket szerzett egyéneknek kiadható legyen.

Theológiai intézeteink emelésére, azokban a tanerő művelésére, újabb időkben minden áldozatot meghoztak egyházkerületeink; a szoros értelemben vett 4—5 rendes teológiai tanáron kívül a bölcsészetnek, némely akadémiánál a neveléstannak, magyar irodalomnak, történelemnek stb. is önálló rendes tanára van. Annyi áldozatkészség és buzgóság, melyet egyetemes egyházunk a hazai nevelés és tanítás szent ügyében kifejtett, méltán igényelheti, hogy ezen joggal felruháztassék. Az öt teológiai akadémiának eddigi történeti múltja, tanárkarainak a teológiai tudományok tekintélye s méltósága iránt táplált élénk érzete és erős tudata; s a komoly törekvés, hogy protestáns teológiai irodalmunk buzgó és hivatott munkásokra találjon: teljes biztosítékul szolgálhatnak arra, hogy csakis az érdem lesz elismerve s méltatva ezen teológiai doctori czim adományozhatása által.

Toth Sámuel,
a bizottság jegyzője.

Szász Károly,
a bizottság elnöke.

Debreczeni egyházmegyei közgyűlés.

(Vége.)

Zajos, sőt mondhatni, hogy némelyek részéről egészen elkéséredéssel folytatott vitát idézett elő az egyházmegye és a debreczeni egyház közötti sajtósági viszony ügye. A zsinati törvények életbe lépése után, ugyanis, — mely törvények a debreczeni egyházra nézve semmi kivételt nem tesznek, — egyházmegyénk kötelezve érezte magát ama törvények intézkedéseinek a debreczeni egyházzal szemben is érvényt szerezni. De másfelől a kezébe adott jog merev alkalmazásával járhatott kellemetlenségektől részint magát, részint a debreczeni egyház érzékenységet kimélni akarván, vegyes bizottsági tárgyalások és gyűlési hosszas vita után 1884. április 17-én következő végzést hozta: „Az egyházi törvények a debreczeni egyházat minden más egyházzal az egyházmegye keretében egyenlő álláspontra helyezvén, tekintve azt, hogy az egyházi törvények 132—134. §§-ban körülírt felügyeleti terjedelme miatt az esperes által sikeresen végezhető nem volnának, de tekintve azt is, hogy a debreczeni egyház mindenkor oly értelmi erővel rendelkezik és jelenleg is oly berendezéssel bír, mely az egyházi, iskolai és tárgyi ügyek helyes vezetését és gondozását már magában is biz-

tosítani képes, említett §§ okban lefektetett felügyeleti jog gyakorlatát a debreczeni egyházra nézve mindaddig nem alkalmazandónak mondja ki, míg az egyházi és iskolai ügyek, vagy a vagyonkezelés tekintetében felmerülő panaszok az egyházmegye jogkörének alkalmazását szükségessé nem teszik. E végzés jegyzőkönyvi kivonaton közöltetett a debreczeni egyházzal, de ez, a helyett, hogy az egyházmegye bizonyára igen méltányos határozatában megnyugodott volna s ez által a két testület (egyházmegye és egyház) egymással való békés megélhetéséhez a maga részéről is ily irányban hozzájárult volna, 1884. decz. 28-án tartott presbyteri gyűlésében oly értelmű végzést hozott, hogy a belhivatalnokok megerősítésén, a díjleveleknek és statisztikai adatoknak felterjesztésén s az egyházmegyei közigazgatási költség fizetésén kívül, egyebekben önkormányzati jogköréhez ezentul is ragaszkodik. Ez utóbbi végzés került most, egyházmegyei végzés folytán, a közgyűlés elé s ez idézte elő az említett heves vitát, melynek eredménye az lett, hogy a közgyűlés többsége, a debreczeni képviselők hozzájárulásával is ki mondta, hogy az egyházmegyei fentebb idézett határozatot a maga egészében fentartja. Csak az már most a sajátságos, hogy mind a két testület fentartván a maga jogkörét, annak netaláni érvényesítése előtt egyik a másiknak akadályul szolgál különösen az egyházmegye, ha netalán szükségesnek látná, törvényszabta köteletségéhez képest beavatkozni a debr. egyház ügyeibe, ezt a jelen körülmények között, legalább is nagyobb összeütközés nélkül bizonyára nem tehetné. Ezért akarta a gyűlési kisebbség ezen, az egyházmegyei közgyűlést néhány év óta folyvást foglalkoztató, már eddig is sok vizsályt előidézett ügyet döntés végett felterjeszteni az egyházkerületre; bármi lett volna is az eredmény, az az egy bizonyos, hogy az egyházmegye a mostani helyzetből folyó felelősségtől megszabadult volna s a felsőbb hatóság végzésébe mindenik bele tartozván nyugodni, közöttök a békesség állandó lehetett volna addig is, míg a debr. egyház a külön egyházmegyévé alakulásra nézve rég táplált szándékát végrehajthatja. A mostani zajos vitával s azt befejező határozattal sem előre, sem hátra nem vitetett a dolog s valószínű, hogy a létező abnormis viszonyból folyólag sokszor kerülhet még olyan tárgy a közgyűlés asztalára, mely az óhajtott békesség helyett, a kedélyeket csak elkészeríteni van hivatva.

A többi, leginkább helyi érdekű tárgyak elintézése után, az ilyenkor elmaradhatlan felköszöntőkkel fűszerezett társas ebéd következett.

Tiszántuli egyházkerületi közgyűlés.

A tiszántuli egyházkerület ez évi második gyűlése f. hó 9-én nyílt meg Debreczenben. Mint másként várni sem lehetett, a tagok csak jó középszámban jelentek meg. Főtiszt. püspök ur buzgó imádság után rövid beszédben üdvözölte a gyűlést, majd lábbadozó egészségére tekintettel kérte, hogy mentessék föl e gyűlés tartamára az elnöki tiszt folytonos viselése alól, kijelentvén, hogy Kiss Áron esperes urat, mint az esperesi kar széniorát bizza meg helyettesítésével. A gyűlés tagjai szíves éljenzéssel jelezték beleegyezésüket.

Az első nap tárgyai közül a következőket jegyeztük föl.

Olvastatott a lelkész-képességi vizsgákról való küldöttségi jelentés, mely teljes meglegedését fejezi ki a második vizsgát tett tiszteletes atyafiak készülete fölött, míg az első vizsgára jelentkezetteknel nem talált kellő készületet. Mint lapunk mult számának ujdonságai között jeleztük, a 2-ik vizsgára 20-an, az elsőre 30-an jelentkeztek. Amazok közül Debreczeni Gyula, Havas Gyula, Nagy József, Illyés Endre, Kiss Ferencz és Szűcs László, ezek közül Dobi Mór, Budai János és Török Zoltán vizsgáztak mindenkülkötün eredménytel. Főtiszteletű püspök ur buzdító, biztató beszéddel s meleghangú jókívánatokkal bocsátotta el az ifju igehirdetőket.

Több miniszteri leirat tárgyalatván, közülök néhány élénkebb vitára adott alkalmat. Így az államsegélynyugták bélyegzése tárgyában, midőn az egyházkerület tavaszi közgyűlése ezek megletelezése ügyében az illető minisztériumhoz fölirt, onnan orvoslás helyett törvény- és szabálymagyarázat érkezett, hogy t. i. miként lehet a lelkészeknek a letelezést kikerülniök. Egy esperes felszólalt, hogy a tiszántuli egyházkerület lelkészei nem szorultak törvénymagyarázatra s indítványára új felirat küldése határozottat el. Vitát idézett elő a vallás- és közoktatási miniszternek azon leirata, melyben ő Felségének és a királyi udvar tagjainak arczképeit ajánlja megvétele. Egy egyházkerületi képviselő sértőnek találta a leiratot, miután az egyházkerület sokkal nagyobb tisztelettel viseltetik az uralkodó és ennek családja iránt és sokkal inkább tudja az iránti köteleltségeit, mintsem hogy e tekintetben miniszteri leiratra volna szüksége. Indítványozza, hogy az egyházkerületi közgyűlés sértődött érzületének annyival is inkább adjon kifejezést, mert ő Felségének, a királynak szép nagy olajfestésű képe már az 50-es évek óta megvan az anyakönyvtárban is, mert közelebb a gazdasági tanács is megszerezte az akadémiai igazgatói szoba részére ő Felségének és József főherczegnek képeit. Az egyházkerületi közgyűlés a leiratban semmi sértést sem talált s a leiratot, miután a képek beszerzése ügyében történt már valami, egyszerűen tudomásul vette.

Az első nap tárgyai közül ezuttal még a következőket említjük föl.

A más egyházkerületből jövő segédlelkészek alkalmazása ügyében, egy, a felső-szabolcsi egyházmegyében történt ilyen incidens és ennek alapján támadt egyházmegyei indítvány alkalmából élénk vita indult meg. Főtiszt. püspök ur nem akarja az egyházkerületből szükkeblüleg kizárni más főiskolák növendékeit, de természetes és jogos dolognak tartja, ha előbb a debreczeni főiskolában végzett tanulóknak biztosítatik ezen egyházkerületben segédlelkészi állomás. Tiltakozik az ellen, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül akár esperesnek, akár egyházmegyének joga volna valakit bekebelezni. Az illető esperesnek maga-igazolása és többeknek felszólalása után kimondta a gyűlés, hogy az eddigi szokás és jog jövőre fentartandó és a szönyegen levő eljárás helytelenített. Elvettetett továbbá a heves-nagy-kunsági egyházmegyének azon indítványa, hogy az egyházi építkezéseknél a tervrajzok, költségvetés készítése tárgyában a minisztérium kerestessék meg.

Az első nap s általában az egész gyűlés folyamán a

legnagyobb port a beregi egyházmegyének a konventi képviselők választása ügyében a konventhez fölterjesztetni kért felebbezése verte. Ez ügyet ismerheti mindenki, a ki a „Prot. Egyh. és Isk. Lapot“, vagy a „Sárospataki Lapokat“ olvassa. Ezen lapok szerint nevezetesen a beregi ev. ref. egyházmegye tiltakozó határozati feliratot szerkesztett a konventhez, a tiszántuli egyházkerületi közgyűlés által a konventi képviselők választását illető megállapodás és eljárás ellen, kijelentvén, hogy „az egyházkerületi közgyűlés által választott konventi képviselőket törvényes képviselőül el nem ismeri“ s a választásnak az egyetemes konvent általi megsemmisítését sürgeti. Sem terünk, sem kedvünk nincs ahhoz, hogy ez ügy vitatásának részletes leírását közöljük, de egyetmást még sem hallgathatunk el. Mindezekelőtt, — s ezt csak mellékesen, de igen apropos érintjük, — csodálkozásunkat fejezzük ki a fölött, hogy valamely, egyházkerületünkben történő s a közegészségre vonatkozó egyházmegyei határozatról nekünk más lapokból kell értesülnünk. Mennyivel áll közelebb Bereghez akár Budapest, akár Sárospatak, mint Debreczen? Mire való kifelé gravitálni oly ügyekkel, melyek elsősorban mi reánk tartoznak? A „Debr. Prot. Lap“ nem hivatalos lapja ezen egyházkerületnek, de mindenesetre ennek központi helyén szerkesztett lap, mely sohasem zárta el hasábjait az olyan nézetek elől sem, melyek nem egyeznek a szerkesztőség nézeteivel. Meg vagyunk győződve, hogy minden józan gondolkodású ember igazat ad nekünk, ha hangoztatni merjük, hogy az ilyen ügyeknek hol és mely lapokban való közlésénél nem a szerkesztőség iránti rokon- vagy ellenszenvünket, hanem a közönséget kell néznünk, melyet a mi ügyünk távolabbról, vagy közelebről érdekel. Ennyit mellékesen, de ezt nem hallgathattuk el, vagyis nem akartuk elhallgatni, ha szinte tudjuk is, hogy többeket kellemetlenül érint. A mi magát az ügyet illeti, nem értjük, mi szükség volt ezt újra az egyházkerület zöld asztalára vonszolni? Nem tudjuk, hova fog az vezetni, ha egy felsőbb hatóságnak intézkedéseit egy alsóbb hatóság nullifikálni akarja? Meggondolják-e, hogy ez fönn és lenn teljes independentismusra vezet? A vita folyamán hallottunk olyan kifejezéseket, melyek egy magas színvonalon álló erkölcsi testület máltóságához teljesen illetlenek voltak. Nem megyünk részletekbe, csak azon örvendetes tényről közöljük, hogy a felebbezés fölterjesztése mellett 17, ellene 32 gyűlési tag szavazott. Többen, kikre a fölterjesztés hívei bizton számítottak, elvonultak a szavazás elől.

Referens.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

Bucsú beszéd. Irta és a kisújszállási ref. egyházban elmondotta 1886. márcz. 28-án Illyés Bálint ref. lelkész. A tiszta jövedelem a kisújszállási behivatalnokok nyugdíjalapja javára fordíttatik. Nem igen olvastunk mostanában egyházi beszédet, mely melegebb érzelmekkel telt volna el bennünket, mint ez. Nem a forma kikerekített idomai, hanem a hangnak egyszerű nemessége, tisztasága hatott reánk oly jótékonyan. A beszéd alapigéje: Ján. 13. 34. „A mint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is

egymást.“ Árát nem tudjuk, de mert az bizonyára nagyon csekély, még a szép cél iránti tekintetből is nagyon melegen ajánljuk.

Az anyaszentegyház előjáróinak hivatása. Lelkészavatási egyházi beszéd. Irta s Budapestén az 1886. évi májushó 30-án tartott lelkészavatási ünnepélyen elmondotta Erdős József, újsóvei ref. lelkész. Az alapige Zsid. 13. 7. Három részben beszél a szerző az anyaszentegyház előjáróinak hivatásáról, mely Isten beszédének hirdetésében, feddhetetlen élet folytatásában s hitbeli állhatatosságban áll. Bibliaismeret, tiszta keresztyéni érzelem, hivatás-szeretet jellemzik a művet, mely kitűnő helyet foglal el a hasonnemű egyházi beszédek sorában.

A prot. egyház halottai. Egyházi beszéd, melyet az erdő-bényei ev. ref. templom építésének százéves ünnepélye alkalmával, 1886. jun. 20-án elmondott Czinke István, erdő-bényei ev. ref. lelkész. Találó felosztással, szép nyelvezettel a prot. egyháznak két halottjáról, u. m. sok szenvedéséről és régi buzgóságáról beszél a szerző.

Ifjabb báró Vay Miklós emlékezete. Irta s a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület és a s-pataki főiskola által 1886. június 27-ik napján rendezett hálaünnepén, a s-pataki főiskola imatermében felolvasta Radácsi György, theologiai tanár. Gyönyörű emlékbeszéd, mely felöleli a nemes főurnak egész életét, művészeti tevékenységét, buzgó egyházi munkálkodását. Ajánljuk e 26 lapra terjedő füzet megszerzését s áttanulmányozását mindazoknak, kik lelkesednek a szép és nagy iránt s tanúságot szeretnek meríteni abból, mi a nagyokban valódi jó és tiszta igaz vala. Mi e füzet világában csak szeretettel tudunk tekinteni a gyászos végre jutott, de valóban nem es férfit emlékére.

Predikátori tár.

A „Protestáns Közlöny“ (erdélyi) f. évi 28-ik számában „egy falusi lelkész“ feleleveníti az ezen lap első év-folyamainak mellékletében megjelent „Predikátori tár“ emléket s felhívja a szerkesztőt, hogy „vegye kezébe a tollat, melylyel a „Predikátori tár“ megkezdette.“ A szerkesztő enged a felhívásnak s a 29-ik és 30-ik számban tartalomdus cikket közöl, jelezve, hogy a „Predikátori tár“ újabb folyama szerkesztésében micsoda irányt óhajtott követni; kifejti a vállalat szükséges voltát, végül a szerkesztés és kiadás módozatát körvonalozva, 2 rendbeli pályadíjat tűz ki a „Predikátori tárban“ közrebocsátandó különemű beszédekre, mégpedig 60 frankot aranyban közönséges vasárnap beszédre, 40 frankot templomi alkalmi beszédre.

Ismerjük a korábbi években megjelent „Predikátori tár“ beszédeit. Készséggel elismerjük, hogy az akkori vállalat nem csak azért tett hasznos szolgálatot, mert jeles egyházi dolgozatokat, beszédeket adott a lelkészek kezébe, hanem azért is, mert a szerkesztő anyagi áldozat árán ingyen mellékletül adott három kötet egyházi beszédet és a

közkezen forgó jeles egyház jogtant, Dr. Kolozsvári Sándor nagybecsű művét. Elég okot látunk ezekben arra nézve, hogy olvasóinkkal az újabb vállalatot megismertessük s felhívjuk reá figyelmüket, annyival inkább pedig, mert az ékes tollu szerkesztő, midőn a vállalat anyagi kérdéséről emlékezik meg, jelezve, hogy „az irodalom ez ága nálunk nem számíthat pártolásra“, így szól: „Lehet, sőt erős reménységben élek, hogy későbbre meghallgatnak mások, a testvéregyházkerületek is“, de addig „bele kell nyugodnunk, hogy írta, szerkesztette és olvasta az erdélyi egyházkerület papsága.“ Nos tehát, kedves lelkészársak, hallgassuk meg, nem később, de most, azonnal erdélyi testvéreinket.

Szeretnők a szerkesztő cikkét egész terjedelmében átvenni, de lapunk tere ezt nem engedvén, csak rövid ismertetésre szorítkozhatunk.

A vállalat a kitűzött cél szerint az erdélyi nagy egyházi szónokok iskolájának óhajt megőrizője lenni. Nekünk, magyarországiaknak (hogy így fejezzük ki magunkat) épen oly elismert szónokaink voltak s vannak, mint épen Erdélynek. De nem lehet tagadni, hogy míg Herepei, Nagy György s az utóbbi időben Nagy Péter iskolája határozottan kedvezően befolyásolta Erdély egyházi szónoklatát: nálunk kevésbé érezhető nagy szónokaink (kik bizony szép számmal voltak és vannak) hatása a kathedrára. Mintha Erdély bércei megkönnyítették volna a nagy szónokok emlékének megőrzését, viszhangoztatva a mézédés szónoklatok hangját minden völgyön; míg nálunk, e nagy sikágon elterült a szó, a nélkül, hogy viszhangját hallhattuk volna.

A mióta a debreczeni zsinat alkalmával Nagy Pétert személyesen is megismerhettük: többszörös okunk van örvendezni a felett, hogy a „Predikatori tár“ az ő iskolájának akar megőrizője lenni. Ama zsinat óta Nagy Péter, ki már a sir békés álmát aluszsa, nem csak Erdélyé, hanem széles magyarhoni ref. egyházunké s ebből az erdélyiek után a nagyobb részt mi bátorkodunk magunknak kérni.

Szász Gerő ur cikke magában véve, egy kis magyar homilétika. Erdély szónoklatának, hogy úgy mondjam, egy kis speciálitása domborodik ki benne. Nagy lelki gyönyörrel olvastuk s ha szinte nem is írnök alá feltétlenül minden, de minden szavát, újból meg újból ajánljuk a benne felkarolt ügyet olvasóink figyelmébe. Legyen legjobb ajánlás az elmondottakon felül a cikk végén olvasható következő sorok: „a mely pillanatban tisztában leszek azzal, hogy van háromszáz előfizető, ki egy forintjával megszerezni akarja a „Predikatori tár“ új folyamát, abban a perczen hozzá kezdek a szerkesztéshez és még ebben az esztendőben megjelenik a IV-ik füzet úgy, hogy minden pap társam megkapja és e szerint 230 (kétszázharmincz) pap ingyen. Látni való dolog, hogy itt nyereségről szó sem lehet.“

Szerkesztő és kiadó hivatal Kolozsvárt, Külmagyar-uteza 9. szám. Előfizetés gyűjtésre azonban, a kitűzött időig, szeptember 1-ig, e lapok szerkesztősége is szívesen vállalkozik.

R-r.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

Különfélék.

A tiszántúli egyházkerületi közgyűlés, negyedfél napon át tartván, 12-én esőtörtök délben fejeztetett be.

A magyar reformált segélyegyletből, melynek évi jövedelme a legközelebbi évben 3090 frt 50 kr volt, kiosztott 2: 50 frt a következő arányban: I. A békésbányai egyház megyéből: 1. Pancsova. 2. B.-Sámson. 3. Csanád-Apátfalva. 4. Földeák. 5. Bunya-Szegszárd. 6. Gyopárhalom 50 frtjával 300. II. A beregi egyház megyéből: 1. Bilke (az 1881. évi 117. és az 1883. évi 46. számú egyházkerületi határozatok alapján) — 250 frt; a többi egyház u. m. 2. Munkács. 3. Makkos-Jánosi. 4. Bene. 5. Mező-Kaszon 50 frtjával 200 frt, tehát Bilkével együtt 450. III. A bihari egyház megyéből: 1. Pósalaka. 2. K.-Szántó 50 frtjával 100. IV. A f.-szabolcsi egyház megyéből: 1. Nyiregyháza. 2. Mihálydi 50 frtjával 100. V. A h.-n.-kunsági egyház megyéből: 1. Rákóczi 50. VI. A máramaros-gocsa egyház megyéből: 1. Csepe. 2. Fancsika. 3. Tisza-Keresztur. 4. N.-Tarna. 5. Tur-Terebes. 6. Tivadar 50 frtjával 300. VII. A nagybányai egyház megyéből: 1. Pettyén. 2. Misztótfalu. 3. Erdőd. 4. Méhtelek 50 frtjával 200. VIII. A nagy-károlyi egyház megyéből: 1. Kr. Sz.-Miklós. 2. Papos. 3. Iriny. 4. Kis-Majtény. 5. Kaplony. 6. Domahida 50 frtjával 300. IX. A nagy-szalontai egyház megyéből: 1. Gyanta (az egyházmegyétől kért célra) 50. X. A szathmári egyház megyéből: 1. Darnó. 2. Pusztá-Daróc. 3. Sónkád. 4. Kis-Szekeres 50 frtjával 200, tehát 37 egyház összesen 2050 frt segélyben részesítettik. A többi egyházak kérvényei — eléggé sajnós! — ezuttal figyelembe nem vétettek.

Andaházy-Szilágyi intézetbe a lefolyt egyházkerületi közgyűlés által fölvétettek: Tamási Lajos ny.-megyesi lakos fia László; Budai Ferencz n.-kallói lakos fia Zoltán; Fráter Imre szolnoki lakos fia Lajos; Olasz Gyula n.-váradlakos fia Zoltán. Ketten pedig előjegyeztettek, u. m. Kis-Rhédei Rhédey Ferencz v.-oroszi lakos fia István, id. Hagymási Lajos nyiregyházai lakos fia Lajos.

A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanáregyesület által M.-Szigeten tartandó közgyűlés alkalmára az ottani Iyceum kormányzó tanácsa több kirándulásra nézve intézkedett. Tervbe vették, hogy a közgyűlés tagjai aug. 25-én reggel kiránduljanak Akna-Szlatinára a „Kunigunda-Miklós“ akna, majd a szigeti kamara s a Groedl-féle fűrészgyár, innen Rónaszékre az „Apafy“ akna megtekintésére. Aug. 26-án Kabolapolyánára, a kincstári vasgyár és a fürdőhelyiségek, d. u. N.-Bocskára a Müller-féle szódagyár megszemlélésére mennek ki.

Haláleset. Szücs István, n.-bajomi kisebb leányiskola tanítója meghalt f. hó 9-én s eltemettetett 11-én nagy részvét mellett. A népiskolai tanügy egy kitűnő munkást, a n.-bajomi egyház pedig egy kiváló tanerőt veszített el benne. Nyugodjanak békével a sokat szenvedett ifju földi részei!

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**